

deklice si je nalovil vode v stekleničico, ki jo je bil vzel s seboj. Toda lepota, ki je bila razsejana okrog in okrog, ga je omamila in pozabil je na trpečo sestro in na staro mater.

Toda vsak večer, ko je bil že blizu sanj, je zaslišal Nikin glas. »Bratec, kod hodiš tako dolgo? Glej, čakam te, tvoja sestra te čaka.«

Poslušal je, toda ko je glas utihnil, je zaspal in zjutraj je zopet pozabil na vse. Bil pa je tisti glas Nikin glas, kajti njen angelček varuh je vsak večer nosil njeno molitev k bratčevi postelji.

Neko noč pa se je bratec zbudil, kajti po vsej sobi je tako pretresljivo jokalo, da je tudi sam zajokal. Vedel je namreč, da tako joka le Nika. Takoj je vstal, zapustil svoje prijatelje, vzel stekleničico s čudežno vodo in od-potoval. Silno dolgo je potoval, ker je mnogokrat zašel, toda nazadnje je le prišel v rojstno vas.

O, kako silno sta se ga razveselili Nika in stara mati. Nika je takoj, ko se je umila s čudežno vodo, spregledala in veselja kar ni hotelo biti konec.

Silvi sta se utrnili solzi in stekli po šipi. Ona nima bratca, da bi šel v tisto daljno deželo. Morda bi šel Tonček, toda on mora hoditi v šolo, pa tudi njegove noge so predrobne za tako dolgo pot. Omagal bi in nikdar več bi ne prišel nazaj.

V ortincu je naletaval sneg in se vsipal na veje golih kostanjev. Silva je nepremično zrla na belo, ozko pot, ki se je vlekla med hišami, in mislila na čudežno vodo, ki bi gotovo ozdravila tudi njo ...

Jan Plestenjak

Urbanova Mina

Snega je padlo za poldrugi meter. Take zime vsa vas ni pomnila, le nekaj nadušljivih starcev se je medlo spominjalo, da je davno, davno zasul sneg vhode in da so si ljudje morali kopati rove, če so hoteli do hlevov.

Bilo ga je že poldrugi meter, pa še ni jenjal. Bajtarske strehe so se kar šibile, v okna je nametalo snega, da so bila slepa, drevje se je pripogibalo do tal in v prostrani ravnini se je vse zakopavalo v sneg. Zdaj in zdaj se je odkrehnila veja in je zagrmel na tla vrhač, zdaj in zdaj se je zrušila streha, ali se pa sesula za silo postavljena koliba.

Živina v hlevih je tulila, gospodinje z otroki, hlapci in deklami so molile, gospodarji pa grizli in goltali jezo.

»Vse bo polomilo!« je kriknil Ovsenar.

»Vem, da je pod planino okleščeno!« je potarnal Močeradnik.

»Zdaj pa še to!« je zajokala Žirovka, ki ji je pšenico toča pobila, ajdo slana pobelila, zelje so ji pa gosence požrle.

»Ježeš, Ježeš!« je jecljala Urbanova Mina, bajtarica samica, ki se je vse življenje pehala po svetu, da je na stare dni bajto kupila, vsaj toliko, da lahko reče, da na svojem sedi in da skozi svoje okno gleda in da okrog bajte raste njeno drevje: presedovka, hlebčar, kosmač, ropotuljčkar, cibara in medenična češplja. Kosmaču je odkrehnilo najlepšo vejo, cibaro prelomilo na dvoje, hlebčar se je pa nagnil in korenine so pogledale iz snega.

»Marija, pomagaj!« je izgoltala in po namrgodeni koži so se sprožile kot lešnik debele solze. Zaskrbelo jo je, kaj bo s streho. Morda bodo prečniki popustili, morda so križniki prepereli, bogve, če so stropnjaki dovolj trdni.

Odracala je k peči, da bi ne videla še hujšega. Zunaj pa je naletavalo in struga potoka Žabnice se je polnila, trgala brvi in odnašala odkrhnjene vrhove jelš in topolov, gradila jezove in se razlivala po snegu, silila v hleve, drvarnice, lomila, podirala in neusmiljeno grozila.

Pri Jakovih se je sesedla streha, le dva pokončnjaka sta vpila k nebu in izzivala sneg, se majala, kot bi žugala in zaklinjala maščevanje.

»Kaj bo, kaj bo!« je jokala Jakovka, Jakovec si je pa natočil žganja, da bi se potolažil in pozabil na obup.

Mina je odcopatala pred ognjišče. V zakrpano in kot stara škrbina v čeljustih občutljivo peč je varno pomaknila še dva panjača.

Strah jo je bilo in prižgala si je luč, prej pa še pogledala, če ima dovolj smrdljivca. Ni se mogla domisliti, kaj naj počne; če je prijela za šivanje, se ji je zdelo, da jo peko oči, če je jela plesti, so ji bili prsti prenerodni, in če se je lotila brati, že pri tretjem stavku ni vedela za vsebino prvega. Odložila je časopis, pa odprla mašno knjigo. V mašni knjigi so vendar molitve, to jo bo priklenilo, si je mislila. In je brala: »Vsemogočni večni Bog, nebeški Oče, poglej z očmi svoje neskončne milosti naše bridkosti, nadloge in težave...« Brala je, ni pa molila. Pri besedi bridkosti, nadloge in težave je mislila na pomoljeno drevje, brala pa še naprej: »Po tem Gospodu Jezusu odvrni, milostljivi Oče, zaslužene šibe, sedanje in prihodnje nevarnosti, pogubne upore, vojsko, draginjo, bolezni in žalostne, hude čase!«

Nekaj jo je poklicalo, vsaj tako se ji je zdelo. Odkrevsala je k oknu; nikogar ni bilo zunaj, le hlebčar je razgaljal svoje korenine in ranjeni kosmač je jokal in cibara se je sama sebi smilila.

»Joj, joj!« je skoro zatulila in se opotekala k peči. Pod čelešnikom je izdolblja votlino in jo zapirala s pečnico. Nihče ne bi vedel, da se za tisto pečnico kaj skriva, najmanj pa, da Mina tam spravlja svoje dragocenosti.

»Vse bo šlo, vse bo šlo!« je tarnala, odmaknila pečnico, odvezala vrečico in jela šteti.

»Tole sem prihranila pri Kozineu, tole pri Jergu, no, pri Križaju nisem bila dolgo, pa bo žel!« se je ogovarjala in zlagala kupček h kupčku.

»Za stara leta!« je šepnila. »Kaj nisi dovolj stara?« jo je nekaj zagovorilo, da jo je zazebló.

Štela je in štela, žabnica je pa lomila, trgala, uhajala v hleve in v spodnjem koncu tudi v hiše. Sneg pa še ni pojenjal. Plasti na strehah so se vidno debelile, in hiše so se kar pogrezale v sneg. Le okna je bilo videti, drugače pa sneg, sneg, sneg...

Povelčev France je gonil živino iz hleva. Bredel je vodo in pokal z bičem, voli in krave in teleta so pa tiščali pod streho in se otepali snega, ki jih je neprijetno ščegetal. Jergov oče je tental in bendal, pa nič ni pomagalo, prašiči so mu vsak trenutek ušli v svinjak, čeprav je bilo v njem že za dve pedi vode in se je bilo bati, da ga voda, pomešana s snegom, vsak čas odriga in potegne za seboj.

Ratinkova hiša je bila od vseh strani zalita in živa duša ne bi mogla v hišo in ne iz hiše. Dobro, da je zidana, leseno bi izpodkopalo, skrivilo stene in nagnilo v brozgo.

Bilo je komaj štiri popoldne, pa so morali povsod prižgati luč, če so se količkaj lotili dela.

Mina je štela in štela, obujala grenke in sladke spomine in pozabila na sneg in na hlebčarja, kosmača ter cibaro.

»O, to pa to, Rajželj je bil pa mož. Še oženil bi me bil, če bi bila le hotela!« se je pogovarjala glasno. V peči pa je prasketalo. Skozi razpoke v peči so zdaj in zdaj švignile iskre.

Večerilo se je, Mina pa je čepela pri peči in neprenehoma zrla v kupčke srebrnega in papirnatega denarja. Sneg pa je naletaval in vmes dež.

Zaškripalo je nekaj in luč je strepetala. Mina je segla po kupčkih in jih metala v predpasnik, se skrčila in se zavila v cunje, ki so visele izza peči.

»Jezus, Marija!« je kriknila in se stresla po vsem životu.

Pod streho se je nekaj razpočilo, se krčevito upiralo, stokalo, ječalo, potem pa onemoglo treščilo...

»Bog in sveti križ božji!« se je pokrižala Mina, padla po tleh, čutila je le, da se je peč podrla in da je gorečo panjačo vrglo iz peči. Luč je ugasnila in zazdelo se ji je, da zija vanjo sto rdečih, izzivajočih oči.

Dušilo jo je in skušala je vstati. Pa se je opotekla, nekaj jo je pri-tisnilo k tlom.

»Pomagajte, pomagajte!« je še izgohtala, potem pa jo je nekaj stisnilo za grlo in nič več ni vedela za svoj hlebčar, za cibaro in kosmača. Sikaajoči plameni so jo objeli, telo je podrhtevalo, tramovje pokalo in vodeni curki raztopljenega snega so hoteli krotiti besnečo jezo razdivjanega ognja.

»Gori!« so vpili na vasi.

»Gori!« je bil zvon, pomagati pa nihče ni mogel. Od vseh strani je divjala voda, nihče ni vedel, kje da ima Žabnica strujo. Okrog Urbanove hiše je bilo jezero in v njem so se razgledovali plameni.

Stene so zgorele, se sesule v goreče stropovje, ki se je že prej zrušilo na tla in zagreblo Mino in vse njene kupčke srebrnega in papirnatega denarja, ki se ga je prilepljalo trpljenje in pritrgavanje.

Šele čez nekaj ur so mogli do ruševin in odkopali Mino, ki pa je bila oglje med ogljem. Le mašna knjižica, ki jo je Mina brala, je bila še odprta in čisto razločno je mogel Jerga še brati: »Po tem Gospodu Jezusu odvrni, milostljivi Oče, zaslužene šibe, sedanje in prihodnje nevarnosti, pogubne upore, vojsko, draginjo, bolezní in žalostne, hude čase!«

MAKSIMOV

Sneženi mož

POJDIMO IN IZ SNEGA
NAREDIMO SI MOŽA,
TAKEGA KOT MOŽ JE PRAVI:
LONEC STAR IMEJ NA GLAVI,
METLO NAJ DRŽI V ROKAH,
DA BO VRANAM VEČJI STRAH.
DOLG IN ŠILAST NAJ BO NOS,
KOT SE Z NJIM POSTAVLJA KOS.
SUKNJO Z GUMBI MU ZAPNIMO
IN PRED NJIM ZA PEČ ZBEŽIMO,
KER NAS ZMRAZIL JE MOŽIC —
IN OČETOV SPLAŠIL KLIC.